

POSTANOWIENIE

Dnia 28 listopada 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Ryszard Witkowski

w sprawie oskarżonych **M. H. A.** oraz **M. A.**

po rozpoznaniu w dniu 28 listopada 2023 r. w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 539e § 1 k.p.k. bez udziału stron

skargi obrońcy wymienionych oskarżonych od wyroku Sądu Okręgowego w Suwałkach z 2 lutego 2023 r. sygn. II Ka 249/22 uchylającego wyrok Sądu Rejonowego w Suwałkach z 29 kwietnia 2022 r. sygn. II K 767/21 i przekazującego sprawę do ponownego rozpoznania na podstawie art. 539e § 2 k.p.k.

postanowił:

- 1. oddalić skargę;**
- 2. obciążyć oskarżonych kosztami postępowania skargowego.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Suwałkach Wyrokiem z 29 kwietnia 2022 r. sygn. II K 767/21, uniewinnił M. H. A. oraz M. A. od zarzuconych im czynów z art. 183 § 1 k.k. w zb. z art. 185 § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k. (pkt I i II wyroku).

Ponadto, w zakresie zarzuconego M. A. czynu z art. 183 § 4 k.k., sąd ten, na zasadzie art. 17 § 1 pkt 3 k.p.k. w zw. z art. 414 § 1 k.p.k. postępowanie umorzył.

Sąd Okręgowy w Suwałkach wyrokiem z 2 lutego 2023 r. sygn. II Ka 249/22, po rozpoznaniu apelacji prokuratora i obrońcy, przez wzgląd na regułę, o której mowa w art. 454 § 1 k.p.k. uchylił zaskarżony wyrok w zakresie wymienionych oskarżonych (tj. pkt I i II wyroku sądu pierwszej instancji), przekazując sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Suwałkach.

Od orzeczenia Sądu Okręgowego skargę na korzyść oskarżonych, datowaną na 25 kwietnia 2023 r., wniósł w trybie art. 539a k.p.k. ich obrońca. Skarżący zarzucił w niej naruszenie art. 437 § 2 k.p.k., polegające na:

1. oparciu rozstrzygnięcia na potrzebie dokonania wszechstronnej ponownej prawnokarnej oceny zachowania M. H. A. i M. A. wynikającej z dokonania przez Sąd odmiennej oceny materiału dowodowego i okoliczności sprawy a przy tym pominięcie i odmienne ocenienie wyszczególnionych faktów (pkt 1 ppkt a – g skargi);
2. uchyleniu orzeczenia Sądu I instancji i przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania, podczas gdy w rzeczywistości nie wystąpiła żadna przesłanka do wydania takiego orzeczenia, a w szczególności nie zaszedł żaden z wypadków określonych w art. 437 § 2 zd. 2 tj. art. 439 § 1 k.p.k., reguła *ne peius*, ani nie istnieją podstawy do przeprowadzenia przewodu sądowego w całości na nowo.

W oparciu o tak sformułowane zarzuty obrońca wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy sądowi odwoławczemu do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na skargę prokurator wniósł o jej oddalenie jako niezasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wywiedziona przez obrońcę skarga nie zawierała argumentacji mogącej skutkować uchyleniem zaskarżonego nią wyroku.

Zgodnie z art. 539a § 1 k.p.k. nadzwyczajny środek zaskarżenia w postaci skargi na wyrok sądu odwoławczego można wnieść, gdy wydanie na etapie postępowania apelacyjnego orzeczenia o charakterze kasatoryjnym naruszało treść art. 437 k.p.k. lub też, gdy przy wydaniu tego orzeczenia wystąpiła bezwzględna przyczyna odwoławcza z art. 439 § 1 k.p.k. Jednoznaczne brzmienie przepisu art. 437 § 2 zd. 2 k.p.k. nie pozostawia wątpliwości co do tego, że sąd odwoławczy może uchylić wyrok sądu I instancji, gdy wykaże, iż dotychczasowe rozstrzygnięcie

jest dotknięte jedną z wad określonych w art. 439 § 1 k.p.k. albo na przeszkodzie dokonania korekty orzeczenia pierwszoinstancyjnego stoi dyrektywa wynikająca z treści art. 454 k.p.k. Trzecią ustawową podstawę orzeczenia kasatoryjnego sądu odwoławczego stanowi konieczność przeprowadzenia przewodu sądowego na nowo w całości. W każdej z tych sytuacji sąd odwoławczy jest zobowiązany do wskazania, która z okoliczności wymienionych w art. 437 § 2 zd. 2 k.p.k. stanowiła *in concreto* podstawę uchylenia wyroku sądu I instancji oraz przedstawić argumenty, które doprowadziły go do takiego wniosku (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 6 lutego 2019 r. sygn. IV KS 3/19).

Zauważyć należy, iż sąd odwoławczy uznając zarzuty apelacyjne prokuratora za zasadne, dostrzegając błędy w analizie i ocenie zgromadzonych dowodów (błąd dowolności) przeprowadzonej przez sąd pierwszej instancji, wykazał, iż prawidłowo przeprowadzona ocena dowodów nie dawała w jego ocenie podstaw do uniewinnienia oskarżonego. Sąd odwoławczy stwierdził przy tym, iż wykazane uchybienia sądu pierwszej instancji w sposobie interpretacji dowodów i zdarzeń (s. 4-5 uzasadnienia), stanowią błąd w ustaleniach faktycznych oraz naruszają reguły określone w art. 7 k.p.k. (s. 4 uzasadnienia). Po dokonaniu własnej pogłębionej oceny poszczególnych dowodów i powzięciu w oparciu o nią odmiennych ustaleń faktycznych sąd odwoławczy wskazał, iż: „oceniony zgodnie z regułami wynikającymi z treści art. 7 k.p.k. (materiał dowodowy – uwaga Sądu) wskazuje jednoznacznie, że M. H. A. oraz M. A. dopuścili się zarzucanych im czynów kwalifikowanych z art. 183 § 1 k.k. w zb. z art. 185 § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k., działając umyślnie w zamiarze ewentualnym” (s. 5 uzasadnienia wyroku). Wobec takiego przebiegu kontroli apelacyjnej Sąd odwoławczy miał więc podstawę do wskazania art. 454 § 1 k.p.k. jako normy uzasadniającej wydanie orzeczenia o charakterze kasatoryjnym. Zgodnie bowiem z poglądem utrwalonym w orzecznictwie możliwość uchylenia wyroku uniewinniającego, umarzającego albo warunkowo umarzającego postępowanie karne i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania związana z regułą *ne peius* określoną w art. 454 § 1 k.p.k. (art. 437 § 2 zd. drugie k.p.k.) zachodzi dopiero wtedy, gdy sąd odwoławczy - w wyniku usunięcia stwierdzonych uchybień stanowiących jedną z podstaw odwoławczych określonych w art. 438 pkt 1-3 k.p.k. (czyli np. po uzupełnieniu

postępowania dowodowego, dokonaniu prawidłowej oceny dowodów, poczynieniu prawidłowych ustaleń faktycznych) - stwierdzi, że zachodzą podstawy do wydania wyroku skazującego, czemu stoi na przeszkodzie zakaz określony w art. 454 § 1 k.p.k. (uchwała Sądu Najwyższego z 20 września 2018 r., sygn. I KZP 10/18; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 października 2023 r. sygn. I KS 24/23). W świetle powyższego stanowiska, rozstrzygnięcie sądu odwoławczego poprzedzone przeprowadzeniem własnych ustaleń faktycznych, a w ich konsekwencji odmiennej oceny zachowania zarzucanego oskarżonym uznać należy jako czyniące zadość przywołanej i zaaprobowanej przez Sąd Najwyższy w niniejszym składzie wykładni art. 437 § 2 k.p.k. w zw. z art. 454 k.p.k.

Mając na uwadze sposób konstrukcji zarzutów podniesionych w skardze obrońcy oskarżonych, przypomnieć należy, iż zakres kontroli dokonywanej przez Sąd Najwyższy po wniesieniu skargi na wyrok sądu odwoławczego, o którym mowa w art. 539a § 1 k.p.k., ogranicza się do zbadania czy stwierdzone przez sąd odwoławczy uchybienie daje podstawę do wydania orzeczenia kasatoryjnego. Tymczasem słusznie w odpowiedzi na skargę prokurator zwrócił uwagę na polemiczny charakter zarzutu podniesionego przez obrońcę. Opisane w skardze uchybienie jedynie powierzchownie odwołuje się do naruszenia art. 437 § 2 k.p.k., podczas gdy rzeczywistą intencją skarżącego jest zainicjowanie ponownej kontroli merytorycznej tym razem stanowiska sądu odwoławczego i sposobu rozpoznania przez ten sąd wniesionej przez prokuratora apelacji.

Sformułowane w ten sposób zarzuty nie mogły zostać uwzględnione w postępowaniu skargowym. Nie można bowiem, poprzez zarzut naruszenia art. 437 § 2 k.p.k., kwestionować merytorycznego stanowiska sądu odwoławczego, a jedynie to, czy dawało ono podstawy do wydania wyroku kasatoryjnego (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 25 lipca 2023 r. sygn. III KS 37/23 i cyt. tam orzecznictwo).

Zważywszy powyższe, na mocy art. 539e § 2 k.p.k. orzeczono jak w części wstępnej postanowienia.

(B.B.)

[a]